

Egy „kvázi-krimi” Norvégiából

Linn Ullmann, Szemem fénye, Scolar Kiadó, Budapest, 2012, Petrikovics

Edit fordítása

Az utóbbi években, igaz, az igényes lélektani bűnügyi regény műfajában, számtalan norvég krimi jelent meg a magyar könyvpiacra. A világhírű svéd filmrendező-író és nem kevésbé ismert egykori színész (és ugyancsak elismert író!) élettársa, a norvég Liv Ullmann sikeres írónővé cseperedett lányát, Linn Ullmann-t ugyancsak szárnyára kapta a hírnév. Már csaknem másfél évtizede, 1998-as debütálása óta. Ezúttal, talán az „ezt másként is lehet” tudatos szándékával, ő is egy kvázi-krimivel jelentkezett. Linn Ullmann már tizenkét esztendeje nem ismeretlen, hála a műveit nagyra értékelő, s folyamatosan, következetesen közlő Scolar Kiadónak, a magyar olvasók számára.

Az írónő többször volt a magyar könyves világ vendége, s Magyarországon számos, nagy visszhangot kiváltó interjú is adott, soha nem tagadva meg híres szüleit, de ugyanakkor minden megnyilvánulásában éreztette, hogy impozáns családi hátországa ellenére önálló és öntörvényű írói személyiség. Anyanyelvén 2011-ben, nálunk pedig alig egy évvel később, 2012 őszén megjelent új regénye, a *Szemem fénye* természetesen csak látszólag szaporítja a könyvesboltjainkban megjelenő, többnyire horrorisztikus jelenetekben gazdag norvég krimik sorát. Az északi táj, a szociális és gazdasági körülmények az e nyíltan szórakoztató célzattal írott regényekben megismert világ díszleteivel, a lélektani jellemzések azonban sokkal kidolgozottabbak, az optika pedig – az apai örökséget szerzőnk, minden jogos elkülönülési vágya ellenére sem tagadhatja le (s nem is tagadja!) – helyenként nyilvánvalóan, sőt, kísértetiesen „bergmani”. A cselekmény magva itt is egy sokáig felderítetlen, borzalmas bűntény: „Millét, vagyis ami maradt belőle, Simen és két pajtása találta meg, akik kincs után kutattak az erdőben. Fel sem fogták, mire bukkantak. Csak annyit tudtak, hogy nem kincs az. Épp ellenkezőleg. Később, amikor el kellett magyarázniuk a rendőrségnek és a

szüleiknek, Simen egyszeriben nehéznek érzete a dolgot. miért kezdtek épp azon a tisztáson ásni? Pont az alatt a fa alatt? És mit kerestek tulajdonképpen? ...Azon a nyáron, amikor Mille eltűnt, Simen mintha mindenütt őt látta volna... Egykor Millének hívták, de azután eltűnt a ködben. Az ásók valóságosak voltak, és a kerékpárok is. És a gödör, amelyben feküdt.”

A sokrétegű regényben a meggyilkolt Mille és a folyton-folyvást róla álmódó kiskamasz, Simen története mellett-mögött kibontakoznak az író nő életének köznapi elemei. A Millét babysitterként alkalmazó házaspárban, legalábbis a vendéglős Siri gyakran alkotói válságban szenvedő író-férjének, Jonnak alakjában felsejlik Niels Fredrik Dahl, Ullmann élete párja és pályatársa, s – legalábbis néhány ecsetvonás erejéig – az ő családi életük részletei is. Az, hogy a gerincferdülésével küszködő Siri férjét magával ragadja Mille mindent elsöprő fiatalsága, már nyilvánvalóan nem életrajzi motívum, (hiszen szerzőnk is sugárzóan szép és fiatal még!) inkább egy érdekes „kettős csavar”, egy az „így is lehetett volna”-tipusú játékok sorából.

A szokatlan bébicsósz, Mille megerőszakolásának és megölésének története, mint fő motívum mellett a Linn Ullmann-regény mellékszálai is emlékezetesek, elsősorban viselkedészavaros (olykor már-már autisztikusnak tűnő!) lányuk, Alma hátborzongató iskolai kalandjai. Elsősorban az a sajtóban is nagy visszhangot verő, kegyetlen merénylete, amikor egy óvatlan pillanatban levágja ötvenkét éves tanárnője, Eva Lund fő-fő büszkeségét, hosszú copfját. Ugyanilyen megrázó történés-szál Siri anyjának, Jennynek az élete és hetvenhét éves korában, több mini-stroke és egy combnyaktörés után bekövetkezett halála, egy gyakori huszonegyedik századi tragédia. A megölt és elásott Mille sorsa úgy fonódik össze Almáéval és külön, hiú nagyanyjával, hogy egyes feltételezések szerint éppen ők ketten látták utoljára élve a szerencsétlen áldozatot.

Ullmann könyve nem könnyű olvasmány, s végképp nem álomba ringató regényecske; a „stream of consciousness” olvasópróbáló módszerének méltó örököse ő, északi hazája ködös, mégis erőt sugárzó környezetében. A helyenként költői fordulatokkal teli, gyakran „lebegő” szöveg *Petrikovics Edit*

műfordítói tehetségét, igényességét és türelmét dicséri. És a Scholar Kiadóét, amely példás hűséggel követi Linn Ullmann pályafutásának állomásait. Ez a szerzőkövető magatartás végtelenül tiszteletre méltó, s nyilvánvalóan inkább érték-, mintsem gyors haszon-centrikus.

Petróczi Éva